

POSTANOWIENIE

Dnia 9 czerwca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Piotr Sławomir Niedzielak

SSN Ryszard Witkowski

Protokolant Karolina Majewska

przy udziale Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego - Prokuratora Marka Woźniaka

w sprawie prokuratora Prokuratury Rejonowej w P. delegowanego do Prokuratury Okręgowej w G. **S.D.**

obwinionego o delikt dyscyplinarny z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1767 ze zm.)

po rozpoznaniu w Izbie Dyscyplinarnej na rozprawie w dniu 9 czerwca 2021 r., kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od postanowienia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 14 listopada 2019 r., sygn. akt PK I SD (...),

utrzymującego w mocy postanowienie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego

z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt RP II RD (...),

na podstawie art. 535 § 3 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 66 ze zm.)

postanowił:

I. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;

II. obciążyć Skarb Państwa kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w P. delegowany do Prokuratury Okręgowej w G. S.D. został obwiniony o to, że w sposób oczywisty i rażący naruszył przepisy art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 444 k.p.k. w zw. z § 98 ust. 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. - Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U.2014.144) w ten sposób, że w okresie od 12 do 26 listopada 2013r. w P. pełniąc wówczas funkcję Zastępcy Prokuratora Rejonowego w P. zaakceptował oczywiście niezasadne stanowisko referenta sprawy Ds (...) w zakresie braku podstaw do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 2 sierpnia 2013 r., sygn. akt XIV K (...) w sprawie przeciwko P. R. i P.K. pomimo, że wyrok powinien zostać uznany za oczywiście niesłuszny i zaskarżony na niekorzyść oskarżonych z uwagi na rażącą niewspółmierność kar pozbawienia wolności orzeczonych wobec oskarżonych, tj. delikt dyscyplinarny z art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r.- Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1767 z późn. zm.).

Postanowieniem z dnia 29 marca 2019 r., sygn. akt RP II RD (...), Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego na podstawie art. 154 § 9 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1767 z późn. zm.) w zw. z art. 17 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016r. – Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1767 z późn. zm.), umorzył postępowanie dyscyplinarne prowadzone przeciwko prokuratorowi S.D. wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion deliktu dyscyplinarnego.

Odwołanie od tego orzeczenia złożył Prokurator Generalny. Zaskarżył je w całości na niekorzyść obwinionego i zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę polegający na niezasadnym uznaniu, że zgromadzony w postępowaniu dyscyplinarnym materiał dowodowy nie daje podstaw do przyjęcia, że prokurator S.D. swoim zachowaniem zrealizował znamiona i tym samym

dopuszczył się opisanego w postanowieniu przewinienia dyscyplinarnego, tj. oczywistej i rażącej obrazę przepisów art. 438 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 444 k.p.k. w zw. z § 98 ust. 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz.U. z 2014 r. poz. 144) poprzez zaakceptowanie oczywiście niezasadnego stanowiska referenta sprawy Ds (...) w zakresie braku podstaw do wniesienia apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 2 sierpnia 2013 r., sygn. akt XIV K (...), w sprawie przeciwko P.R. i P.K., podczas gdy prawidłowa ocena wszystkich dowodów zgromadzonych w postępowaniu dyscyplinarnym i poprzedzającym je postępowaniu wyjaśniającym, w szczególności ocena dowodów w postaci uzyskanych kopii dokumentów z akt głównych i podręcznych śledztwa o sygn. Ds (...) Prokuratury Rejonowej w P. oraz kopii akt Sądu Okręgowego w G. o sygn. XIV K (...), a także zeznań przesłuchanych w postępowaniu wyjaśniającym świadków - prokuratorów z Prokuratury Rejonowej w P., z Prokuratury Okręgowego w G. oraz Prokuratury Regionalnej w G. daje podstawę do uznania, że wymieniony wyżej prokurator swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przewinienia dyscyplinarnego, opisanego w części dyspozytywnej postanowienia, co miało wpływ na treść postanowienia.

Podnosząc powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego do ponownego rozpoznania w postępowaniu dyscyplinarnym.

Postanowieniem z dnia 14 listopada 2019 r., Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym w sprawie o sygn. akt PK I SD (...), na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2019 r., poz. 740 t.j.), utrzymał w mocy zaskarżone postanowienie.

Kasację od powyższego orzeczenia - na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. - wniósł Prokurator Generalny w dniu 12 listopada 2020 r. Zaskarżył je w całości na niekorzyść obwinionego i zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść postanowienia naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 137 § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze, poprzez prawidłowe ustalenie, że obwiniony jako Zastępca

Prokuratora Rejonowego w P. niewłaściwie ocenił stanowisko referenta sprawy co do trafności wyroku w sprawie o sygn. akt XIV K (...) Sądu Okręgowego w G., co jednak nie miało, w błędnej ocenie sądu dyscyplinarnego, charakteru oczywistej obrazy wymienionych w przedstawionym mu zarzucie przepisów prawa i w efekcie powodowało, według sądu dyscyplinarnego, brak wyczerpania znamion przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 ustawy - Prawo o prokuraturze.

W konkluzji kasacji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację, tak p.o. Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego, jak i sam obwiniony, wniósł o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona przez Prokuratora Generalnego jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Na wstępie przypomnieć trzeba, że kasacja pozostaje nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia zarówno na gruncie procesu karnego, jak i w ramach postępowań dyscyplinarnych, które - poza uzupełnieniami specyficznymi dla procedur korporacyjnych - co do zasady odwołują się do rozwiązań obowiązujących w tej mierze w Kodeksie postępowania karnego. Ustawa o prokuraturze, wprost przewiduje odesłanie do ustawy karnoprocesowej w kwestiach nieuregulowanych odrębnie (art. 171 pkt 1).

Zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k., kasacja, może być wniesiona jedynie z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa, jeżeli mogło ono mieć istotny wpływ na treść orzeczenia. Takie unormowanie powoduje, że podstawy kasacji nie może stanowić samoistny zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, zarówno, gdy jest on podniesiony wprost, jak i wówczas, kiedy, dla ominięcia owego ustawowego ograniczenia, przyjmuje postać zarzutu obrazy prawa. Sąd Najwyższy rozpoznając kasację nie jest bowiem uprawniony do dokonywania ponownej oceny dowodów i w oparciu o jej rezultaty, do sprawdzania poprawności poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, a jedynie do skontrolowania, czy orzekające sądy dokonując ustaleń faktycznych, nie dopuściły

się rażącego naruszenia reguł procedowania, co mogłoby mieć istotny wpływ na ustalenia faktyczne, a w konsekwencji na treść wyroku. Ponadto, przedmiotem kasacji, zgodnie z art. 519 k.p.k., może być jedynie prawomocny i kończący postępowanie wyrok sądu odwoławczego. Oznacza to, że zarzuty podniesione w kasacji pod adresem orzeczenia sądu pierwszej instancji podlegają rozważeniu przez sąd kasacyjny tylko w takim zakresie, w jakim jest to nieodzowne dla należytego rozpoznania zarzutów stawianych orzeczeniu sądu odwoławczego.

Treść zarzutu kasacji wskazuje tymczasem, że w istocie zmierza on do zanegowania przeprowadzonej w sprawie przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla (...) okręgu regionalnego, zaaprobowanej następnie przez Sąd dyscyplinarny, oceny zebranych dowodów i podważenia dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych. Pod pozorem obrazy przepisu prawa materialnego - w rzeczywistości formułuje, niedopuszczalny w postępowaniu kasacyjnym, zarzut błędu w ustaleniach faktycznych. Na stronie 6 kasacji skarżący wskazuje na „sprzeczności ustaleń i ocen Sądu Dyscyplinarnego, działającego w niniejszej sprawie jako sąd odwoławczy”. Taką zaś praktykę jako w rzeczywistości stanowiącą obejście ustawowych ograniczeń podstaw kasacji określonych w art. 523 k.p.k., należy ocenić jako niedopuszczalną.

Odnosząc się wprost do zarzutu kasacji podkreślić należy, że obraza prawa materialnego może być przyczyną odwoławczą lub kasacyjną jedynie wtedy, gdy ma charakter samoistny. Naruszenie prawa materialnego (*error iuris*) polega na jego wadliwym zastosowaniu (lub niezastosowaniu) w orzeczeniu, które jest oparte na trafnych i niekwestionowanych ustaleniach faktycznych. Zatem nie można stawiać zarzutu naruszenia prawa materialnego, gdy wadliwość orzeczenia ma polegać na błędnych ustaleniach faktycznych przyjętych za jego podstawę lub naruszeniu przepisów procesowych (por. np. postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 8 stycznia 2002 r., V KKN 214/01, LEX nr 53005; z dnia 27 maja 2002 r., V KKN 314/01, LEX nr 53334).

Tymczasem skarżący stawiając w kasacji zarzut naruszenia art. 137 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze, prezentuje własną ocenę zgromadzonego materiału dowodowego oraz podważa przyjęte za podstawę orzeczenia ustalenia faktyczne, twierdząc, że „niewłaściwa ocena wyroku

sądowego i w efekcie doprowadzenie do sytuacji, że to pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego składając apelację zastąpił prokuratora i spowodował idącą we właściwym kierunku korektę wyroku, świadczy niewątpliwie o błędzie prokuratora, błędzie którego skutkiem jest negatywna ocena prokuratury jako organu powołanego do ścigania przestępstw". Decyzja o niezaskarżeniu wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 2 sierpnia 2013 r., sygn. akt XIV K (...) w sprawie przeciwko P.R. i P. K. była błędna (tak w zakresie opisu czynu, jak i w zakresie wymiaru kar pozbawienia wolności), dlatego doszło do zmiany wyroku przez Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 6 maja 2014 r., sygn. akt II AKa (...). Jak trafnie jednak wskazał Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia, „nie można zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że decyzja obwinionego o niezaskarżeniu wyroku była „oczywiście rażącym uchybieniem” w jego pracy” (s. 12). Decyzja prokuratorów z Prokuratury Rejonowej w P., w tym obwinionego S.D., o niezaskarżaniu wyroku Sądu Okręgowego w G. była poprzedzona jego analizą, w której wzięto również pod uwagę stanowisko prokuratur nadrzędnych dotyczących wywiedzenia apelacji z uwagi na rażącą niewspółmierność kary, jak również była poprzedzona konsultacjami z prokuratorami wyższych jednostek organizacyjnych prokuratury. W trakcie tych konsultacji nikt nie zakwestionował stanowiska o braku podstaw do zaskarżenia wyroku Sądu Okręgowego w G. (s. 14). Zgodnie z brzmieniem przepisu art. 137 § 1 ustawy o prokuraturze, pojęcie obrazy przepisów prawa stanowiącej podstawę odpowiedzialności dyscyplinarnej prokuratora zawiera dwa określenia - oczywista i rażąca. Zachowanie prokuratora, będące podstawą odpowiedzialności dyscyplinarnej, musi zatem realizować łącznie znamiona rażącej i oczywistej obrazy prawa. Niemożność przypisania błędnej ocenie obwinionego przymiotu oczywistości musiała skutkować umorzeniem postępowania dyscyplinarnego z uwagi na to, że czyn obwinionego nie zawiera znamion deliktu dyscyplinarnego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, interpretacja tych określeń, w odniesieniu do deliktów dyscyplinarnych prokuratorów, nie budzi wątpliwości. "Wyłącznie może je stanowić równocześnie "rażące" i "oczywiste" naruszenie przez prokuratora przepisów prawa. Oba te warunki owej - podlegającej ocenie - "obrazy prawa", muszą zatem zaistnieć kumulatywnie. Innymi słowy, dla uznania, iż

prokurator dopuścił się tej postaci przewinienia dyscyplinarnego nie wystarczy, aby ta obraza prawa była tylko oczywista, bądź też by była tylko rażąca, skoro w przywołanym przepisie została określona dwoma tymi przymiotnikami, które to dopiero łącznie wyznaczają przedmiotowe znamiona tej postaci przewinienia dyscyplinarnego. Tak w judykatach Sądu Najwyższego - Sądu Dyscyplinarnego dotyczących wymaganych znamion deliktów dyscyplinarnych zarzucanych sędziom, jak i prokuratorom w toczących się przeciwko nim postępowaniach dyscyplinarnych, jak też i w literaturze przedmiotu, od lat konsekwentnie podkreśla się, że obraza przepisów prawa jest oczywista, gdy popełniony błąd jest łatwy do stwierdzenia i bez głębszej analizy można zastosować właściwy przepis, a samo to rozumienie przepisu prawa nie powinno budzić wątpliwości u przeciętnej osoby o kwalifikacjach prawniczych (...)" (wyrok SN z 25.07.2013, SDI 19/13). Z kolei obraza przepisów prawa jest wtedy rażąca, jeżeli rodzi konsekwencje w postaci narażenia na szwank praw i interesów stron, albo wyrządzenia szkody będącej następstwem decyzji lub działania podjętego przez wykonującego swoje obowiązki służbowe.

Skarżący formułując zarzut kasacji nie dostrzega, że o zasadności naruszenia przepisów prawa materialnego, abstrahując od kwestii jego rażącego charakteru, i to mogącego mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, można mówić tylko wtedy, gdy w sposób wadliwy dokonano subsumcji ustalonego stanu faktycznego pod określony przepis ustawy, to jest zastosowano przepis niewłaściwy lub nie zastosowano przepisu, który w tym przypadku powinien być zastosowany. Warunkiem sine qua non rozważania kwestii naruszenia prawa materialnego jest zatem uznanie, że stan faktyczny został ustalony prawidłowo. Skoro w niniejszej sprawie skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne, a jednocześnie próbuje wykazać, że doszło do naruszenia prawa materialnego, to taki sposób dedukcji należy uznać za nieprawidłowy, albowiem tylko niekwestionowany stan faktyczny może być następnie podstawą procesu subsumcji.

W konsekwencji uznać należy, że rozważany zarzut naruszenia prawa materialnego stanowił de facto próbę obejścia ograniczeń kasacyjnych określonych w art. 519 k.p.k. i art. 523 § 1 k.p.k. i doprowadzenia do ponownej oceny orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy oddalił kasację jako oczywiście bezzasadną, zaś o kosztach sądowych postępowania kasacyjnego orzekł w punkcie drugim na podstawie art. 166 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r.- Prawo o prokuraturze (t.j. Dz.U. z 2021 r. poz. 66 ze zm.).